

BELGIË IN DE PRÆHISTORISCHE TIJD

LOSSE BESCHOUWINGEN BIJ DE PUBLICATIE VAN EEN STANDAARDWERK OVER DE VOORGESCHIEDENIS VAN ONZE GEWESTEN (1).

DOOR

Prof. Dr S. J. DE LAET

Het ligt niet in de traditie boekbesprekingen in de « *Handelingen van de Maatschappij voor Geschiedenis en Oudheidkunde te Gent* » te publiceren. Toch willen we hierop een uitzondering maken, wegens het uitzonderlijk belang van een nieuw werk van Dr M. E. Mariën, dat pas enkele weken geleden verschenen is, en waarvan we de lektuur aan al onze lezers, die belang koesteren voor het verste verleden van ons land, ten zeerste aanbevelen.

De schrijver van dit boek, Dr Mariën, is voor de leden van onze maatschappij geen onbekende, vermits hij regelmatig aan ons tijdschrift medewerkt en ons in de jongste jaargangen een paar zeer goede studies bezorgde over de zgn. « Schelde-kultuur », met het eerste wetenschappelijk onderzoek van het vermaarde graf van Port-Arthur, en over de bronstijd in België. Hij behoort tot de schaar jonge archeologen die op de Universiteit te Gent hun vorming hebben gekregen onder de leiding van wijlen Prof. Dr H. Van de Weerd, die zelf in België de grondlegger is geweest van de wetenschappelijke Gallo-Romeinse archaeologie. Alhoewel Prof. Van de Weerd slechts uitzonderlijk zelf op het gebied der voorgeschiedenis werkzaam was geweest, had hij nochtans duidelijk ingezien dat deze tak der wetenschap in België nog weinig gevorderd was en dat we veel ten achter waren op zekere nabuurlanden waar de praehistorie wel sedert ettelijke jaren wetenschappelijk beoefend werd. De meeste van onze landgenoten, die zich met praehistorie bezig hielden, waren het stadium van de potjesdelverij en van het ordeloos verzamelen van bewerkte vuurstenen nog niet ontgroeid. Vaak gebeurde het dat vreemdelingen heel wat meer van onze voorgeschiedenis afwisten dan onze eigen mensen, en zeer veel nuttige gegevens over onze vroegste geschiedenis konden alleen in buitenlandse werken gevonden worden. Zo hebben we b.v. in dit zelfde tijdschrift (Nieuwe Reeks, I, 1944, pp. 55 vv.) op het belang gewezen van drie buitenlandse werken, resp. door een Duitser, twee Oostenrijkers en twee Engelsen geschreven. Op aanraden van Prof. Van de Weerd had Dr Mariën zich dan ook speciaal toegelegd op de studie van de praehistorie van ons land. In de jongste jaren had hij reeds een aantal baanbrekende studies over deze periode gepubli-

(1) Dr M. E. MARIËN, *Oud-België. Van de eerste landbouwers tot de komst van Caesar* (Antwerpen, De Sikkel, 1952). 1 band in-8°, 528 blz., 398 ill., 1 uitslaande overzichtstabel. Prijs: ingenaaid: 280 fr.; gebonden: 320 fr.

ceerd, en wel over de culturen van het aeneolithicum (Bekercultuur en Seine-Oise-Marne-cultuur), van de bronstijd (zie hoger), en de ijzertijd. Ook op het gebied van de veldarcheologie had hij zich door zijn opgravingen te Lommel-Kattenbosch onderscheiden.

Thans, met de publicatie van zijn « OUD-BELGIË », komt Dr Mariën ongetwijfeld aan de spits te staan van al degenen die ten onzent zich met de studie van de voorhistorische tijden bezig houden.

In « OUD-BELGIË » worden het oude-steentijdperk (palaeolithicum) en het midden-steentijdperk (mesolithicum) niet behandeld; de schrijver kondigt overigens aan dat een ander boek, speciaal aan deze perioden gewijd, ter voorbereiding is. Het werk vangt aan met de grootste sociale en economische omwenteling die de mensheid ooit gekend heeft, de invoer van landbouw en veeteelt. Het is immers pas wanneer de mens zelf voedselproducent is geworden dat iedere verdere vooruitgang op sociaal, economisch, technisch en zelfs politiek gebied mogelijk is geworden. Het eerste hoofdstuk is gewijd aan de mensen die de landbouw in onze gewesten hebben ingevoerd, het zgn. « Omal-volk ». Reeds bij dit eerste hoofdstuk komen de grote kwaliteiten van het boek te voorschijn: schrijver heeft nl. steeds gepoogd de praehistorie van ons eigen land in het algemeen kader van de Europese voorgeschiedenis te plaatsen; hij wijst op het cultureel verband dat bestaat tussen bepaalde archaeologische beschavingen ten onzent en verwante verschijnselen in andere gebieden. Alhoewel het werk uitdrukkelijk als vulgarisatie is bedoeld, is iedere bladzijde nochtans wetenschappelijk verantwoord; de auteur heeft het archeologisch materiaal laten « spreken » en heeft er alles uit gehaald wat er in te vinden was, doch hij heeft ook zorgvuldig vermeden vrije teugels te laten aan zijn fantasie en meer te willen halen uit zijn bronnen dat geoorloofd is. De volgende hoofdstukken, resp. gewijd aan de veehouders en de mijnwerkers van de Michelsberg-cultuur, aan de verspreiding van de neolitische cultuur, aan de bekerlieden en aan de megalietbouwers van de Seine-Oise-Marne-cultuur vertonen dezelfde soliede hoedanigheden. De beste hoofdstukken zijn echter deze gewijd aan de metaaltijdperken (hoofdstuk V: vroege en midden-bronstijd; hoofdstuk VI: late bronstijd en invallen der urnenveldenlieden; hoofdstuk VII: vroege ijzertijd; hoofdstuk VIII: de vroege La Tène-periode en hoofdstuk XI: de laatste jaren voor de komst van Caesar). Al deze hoofdstukken brengen voorstellingen die grotendeels nieuw zijn. Het is bewonderenswaardig hoe Dr Mariën er in geslaagd is uit het betrekkelijk schaarse materiaal, dat bovendien dikwijls op vrij onwetenschappelijke wijze opgegraven en verzameld is geworden, een klaar en bevredigend beeld van de gebeurtenissen die zich op onze bodem in het laatste millennium voor de komst der Romeinen hebben afgespeeld, heeft weten te schetsen.

Ook het technisch aspect van onze voorgeschiedenis werd niet vergeten: men vindt in het boek uiterst kostbare inlichtingen over de bewerking van de vuursteen, de ontwikkeling van de metallurgie, het

pottenbakkersbedrijf, het spinnen en weven, de geleidelijke vooruitgang van de landbouwtechniek, enz.

In een zeer uitgebreide appendix licht schrijver ons ten slotte in over de wetenschappelijke bedrijvigheid, de opgravingen, de bibliographie, de musea waar de gevonden voorwerpen worden bewaard, enz.

Vooraleer te besluiten willen we onze lezers attent maken op het feit dat Dr Mariën ook niet gepoogd heeft de treurige toestand te verbloemen van ons bronnenmateriaal voor enkele zeer gewichtige perioden van onze voorgeschiedenis, toestand die hoofdzakelijk te wijten is aan de noodlottige «potjesdelverij» van onbevoegde amateurs, die zonder de minste aarzeling kostbare documenten van ons bodemarchief vernielen. Heel wat neolithische vondsten zijn wetenschappelijk onbruikbaar omdat een aantal gegevens bij de opgraving verloren gingen; over onze paal- en moerasdorpen weten we practisch niets; en hoeveel grafheuvels uit de bronstijd werden niet vernield zonder dat men maar de geringste aandacht aan hun structuur heeft geschonken? Het wordt hoog tijd dat men in België, zoals men het in alle nabuurlanden reeds heeft gedaan, een wet uitvaardigt ter bescherming van ons bodemarchief. We zeggen het met nadruk: iedere opgraving die niet op wetenschappelijke manier gebeurt, is een misdaad! En de opgravingstechniek is zo ingewikkeld geworden, dat ze slechts nog door speciaal gevormde vaklieden kan worden toegepast.

Het boek van Dr Mariën is een mijlpaal in de geschiedenis van onze nationale archeologie. Voor het eerst bezitten we in ons land een werk dat met buitenlandse standaardwerken kan vergeleken worden. Maar er blijft nog veel te doen; voor ganse perioden bezitten we geen of slechts zeer zeldzame gegevens. Maar de stoot is gegeven en we twijfelen er niet aan dat de praehistorie in België een schitterende toekomst te gemoet gaat. We wensen dan ook dat Dr Mariën in de gelegenheid zal zijn zelf veel opgravingen op praehistorisch gebied te ondernemen, en dat zijn werk grotendeels ten gevolge van zijn eigen opzoekingen, vlug verouderde hoofdstukken zal bevatten, zodat nieuwe, herwerkte uitgaven het licht mogen zien. Het boek is overigens zo vlot geschreven, men leest het met zulk een belangstelling, dat het ongetwijfeld veel sukses, ook bij het grote publiek, zal kennen.